Military Science and Tactics
AJA Command and Staff University
https://www.qjmst.ir/
Online ISSN: 4520-2676
Print ISSN: 2008-191x

Investigating the Use of Virtual Social Networks in Civil Defense Considering the Mediating Effect of Information Literacy

Sajjad Farhang[1]✉| Mehdi Samimi[2]

1. Assistant Professor in the Department of social Sciences, Faculty of Command and Management, Imam Ali University (AS), Tehran, Iran. Email: **farhangsajjad@yahoo. com**
2. Assistant Professor in the Department of social Sciences, Faculty of Command and Management, Imam Ali University (AS), Tehran, Iran. Email: **samimi_1385@yahoo. com**

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received
26 February 2024
Received in revised form
26 May 2024
Accepted
5 August 2024
Published online
13 December 2024

Keywords:
Passive defense, Media literacy, virtual social networks.

ABSTRACT

Objective: This study aims to introduce information literacy and its impact on guiding training soldiers toward more effective and deeper implementation of civil defense strategies.
Method: The statistical population of this study consists of 250 individuals in Camp 04 Imam Reza (AS), using a census sampling method. This study explores the level of familiarity and awareness regarding online social networks and their results, which are employed in this report to reveal the effect of familiarity with social networks and information literacy on civil defense.
Findings: The results indicate that the importance and role of civil defense in enhancing national deterrence capacity, alongside the positive impact of virtual social networks on it, necessitate a special focus on social media networks and media literacy to improve and enhance civil defense capabilities.
Conclusion: The results of the study, using structural equation modeling (LISREL), show a positive and significant effect of virtual social networks on civil defense, with media literacy acting as a mediating factor.

Cite this article: **sajjad**, **F**. **Samimi. M**. (2024). Investigating the effect of using virtual social networks on non-agent defense considering the mediating effect of information literacy. *Military Science & technology*, 20(69), 153-181.
doi: http//doi. org//10. 22034/qjmst. 2024. 2022466. 2016
Publisher: AJA Command and Staff University
DOI: : http//doi. org//10. 22034/qjmst. 2024. 2022466. 2016

Military Science and Tactics
https://www.qjmst.ir/
Online ISSN: 4520-2676 Print ISSN: 2008-191x

بررسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل با در نظر گرفتن اثر میانجی سواد اطلاعاتی

سجاد فرهنگ✉[۱] | مهدی صمیمی[۲]

۱. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده فرماندهی و مدیریت، دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران. رایانامه: farhangsajjad@yahoo. com

۲. استادیار گروه مدیریت، دانشکده فرماندهی و مدیریت، دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران. رایانامه: samimi_1385@yahoo. com

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:
۱۴۰۲/۱۲/۰۷

تاریخ بازنگری:
۱۴۰۳/۰۳/۰۶

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۳/۰۵/۱۵

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۰۹/۲۳

کلیدواژه‌ها:
پدافند غیرعامل، سواد رسانه‌ای، شبکه‌های اجتماعی مجازی.

چکیده

هدف: معرفی سواد اطلاعاتی و تأثیر آن بر هدایت صحیح سربازان آموزشی در جهت اجرای بهتر و عمیق‌تر پدافند غیرعامل است.

روش‌شناسی: جامعه آماری موجود در پادگان ۰۴ امام رضا علیه‌السلام با نمونه آماری با استفاده از روش سرشماری به تعداد ۲۵۰ نفر، در راستای تعیین میزان آشنایی و آگاهی از سامانه‌های بر خط اجتماعی استفاده کرده و نتایج آن در این گزارش برای آشکارسازی تأثیر آشنایی با شبکه‌های اجتماعی و سواد اطلاعاتی بر پدافند غیرعامل به کار گرفته شده است.

یافته‌ها: توجه به نتایج به دست آمده و نظر به اهمیت و جایگاه پدافند غیرعامل در افزایش توان بازدارندگی ملی و تأثیر مثبت شبکه‌های اجتماعی مجازی بر آن به‌منظور بهبود و ارتقای پدافند غیرعامل توجه ویژه‌ای به شبکه‌های اجتماعی مجازی و سواد رسانه‌ای داشت.

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق با استفاده از روش مدل یابی معادلات ساختاری(لیزرر) نشان از تأثیر مثبت و معنادار شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل دارد که سواد رسانه‌ای در این بین نقش میانجی بر عهده دارد.

استناد: فرهنگ، سجاد و صمیمی، مهدی. (۱۴۰۳). بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل با در نظر گرفتن اثر میانجی سواد اطلاعاتی. *علوم و فنون نظامی*، ۲۰(۶۹)، ۱۸۱- ۱۵۳.

DOI: http//doi. org/ 10. 22034/qjmst. 2024. 2022466. 2016

ناشر: دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

DOI: 10. 22034/qjmst. 2024. 2022466. 2016

CC BY NC ND

Military Science and Tactics
A.M. Command and Staff University
https://www.qjmst.ir/
Online ISSN: 4520-2676
Print ISSN: 2008-191x

Investigating the Use of Virtual Social Networks in Civil Defense Considering the Mediating Effect of Information Literacy

Sajjad Farhang[1] |, Mehdi Samimi[2]

Extended Abstract

Introduction

New media have become an inseparable part of modern life, to the extent that many daily activities are now inconceivable without them. With the rapid advancement of communication technologies and the strategic significance of training camps in the current era—particularly their potential to positively influence conscripted soldiers—this study seeks to expand research in the area of information literacy and virtual networks (Kolli Khormouji, 2018). It is worth noting that this line of research is highly community-oriented, and a considerable gap remains in the context of educational military camps.

Despite the growing use of social media for scientific communication, collaboration, and information sharing, this study also considers the role of time management in fostering awareness and facilitating research. The absence of effective time management has been identified as a critical barrier to information acquisition (Haqparast et al., 2017). Given the transformative role of communication tools and social media in disseminating information and shaping awareness, it is essential to investigate their impact on civil (passive) defense, particularly in relation to the information literacy of military personnel.

[1] Assistant Professor in the Department of social Sciences, Faculty of Command and Management, Imam Ali University (AS), Tehran, Iran. Email: farhangsajjad@yahoo.com
[2] Assistant Professor in the Department of social Sciences, Faculty of Command and Management, Imam Ali University (AS), Tehran, Iran. Email: samimi_1385@yahoo.com

While previous studies have explored the influence of virtual social networks on passive defense with respect to the mediating role of information literacy, limited attention has been given specifically to this relationship within training camp settings. Therefore, the present study aims to examine the impact of social networks on passive defense, with a focus on the mediating effect of information literacy among conscripted personnel.

Methodology

This study employs a quantitative research design, using statistical analysis to test hypotheses by measuring variables on quantitative scales. Methodologically, it follows a descriptive-correlational approach: it not only provides a snapshot of the current state of key research variables but also investigates the factors influencing passive defense.

This study utilized both library research and field methods. A standardized questionnaire was used for data collection.

To explore cause-and-effect relationships, SEM—a multivariate statistical analysis method from the regression family—was employed. This technique allows simultaneous testing of multiple regression equations.

Findings

First Hypothesis: The use of social networks has a direct effect on the passive defense of a training camp. The t-statistic for the effect of virtual social networks on passive defense was 2.63, exceeding the critical value of 1.96, thus confirming the hypothesis. The path coefficient was 0.66, indicating a statistically significant direct effect.

Second Hypothesis: The use of social networks has a direct effect on information literacy. The t-statistic for this relationship was 2.17, again exceeding 1.96 and confirming the hypothesis. The path coefficient was 0.39, reflecting a significant direct effect.

Third Hypothesis: The information literacy of duty personnel has a direct effect on passive defense. The t-statistic here was 2.48, confirming a significant relationship. The reported effect was 0.66, again demonstrating a significant direct impact.

Conclusion

Main Hypothesis: The use of virtual social networks affects the passive defense of an educational camp, mediated by the information literacy of duty personnel.

Given the confirmation of all sub-hypotheses, the main hypothesis is also validated. Information literacy serves as a significant mediating variable, through which virtual social networks exert an indirect, positive, and statistically significant effect on passive defense, with a coefficient of 0.23.

The primary aim of this study was to investigate how the use of virtual social networks influences passive defense in educational military camps, considering the mediating effect of information literacy. Based on the conceptual model introduced in the first chapter and the empirical results, it is evident that social media positively impacts both passive defense and information literacy, with the latter playing a mediating role in this relationship. Given these findings—and considering the strategic importance of passive defense in enhancing national deterrence—greater attention must be paid to virtual social networks and media literacy as tools for strengthening passive defense. Social media platforms have become integral to the lives of most users and significantly influence not only social dynamics but also areas such as education, healthcare, and professional development (Rahimi & Fattahi, 2019, p. 202). Therefore, the widespread use of social networks presents a valuable opportunity to improve passive defense practices and associated behaviors.

References

- Haqparast, Q., & Amir Hosseini, A. (2017). The relationship between social capital and health and media literacy with reducing moral harms in the Instagram social network. *Quarterly Journal of Intercultural Studies, 13*(35), 41–70
- Kolli Khormouji, R. (2018). The extent and impact of using the Instagram application on friendship between male and female high school adolescents in Bushehr. *Quarterly Journal of New Media Studies*, *4*(2), 65–87.

This page is intenionally blank

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

رسانه‌های جدید به بخشی جدایی‌ناپذیر و بدیهی از زندگی روزمره ما بدل شده‌اند به‌گونه‌ای که شاید بتوان گفت انجام امور بدون آن‌ها میسر نیست. تلفن هوشمند به‌عنوان رسانه غالب فردا که همه رسانه‌های پیش از خود را در خود جمع کرده است، در خصوصی‌ترین تا عمومی‌ترین عرصه‌های زندگی ما حضوری فراگیر و همیشگی یافته است. در واقع، تلفن هوشمند و به‌ویژه نرم‌افزارهای کاربردی نوظهور ارتباطی آن، مرزهای موجود فرهنگی و اجتماعی را می‌شکنند و قلمروی جدیدی خلق می‌کند که فارغ از هنجارهای سنتی گذشته است. این ابزار با حضورش فضای ارتباطات سایبری را گسترش داده و ارتباطات را به سمتی جدید هدایت می‌کند، سمتی که هنجارهای ارتباطی گذشته را از بین برده و فضایی صمیمی را برای مخاطب ایجاد می‌کند. از جمله این نرم‌افزارهای کاربردی ارتباطی نوظهور، اینستاگرام است که با ایجاد فضای اشتراک‌گذاری رسانه‌ای و ایجاد شبکه‌های اجتماعی از یک سرویس تفننی به وسیله زندگی مبدل شده است. این روند در آینده تشدید نیز خواهد شد. (کللی خورموجی، ۱۳۹۷). با طراحی این تلفن‌های هوشمند همراه و توزیع گسترده‌ی آنان در بازارها در سطح عمومی، شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر تلفن هوشمند به‌سرعت تبدیل به مرجعی گردیدند که تعداد کثیری از اعضا مکرراً به آن مراجعه کرده و در آن به تبادل اطلاعات می‌پردازند. این شبکه‌ها به حدی قدرتمند و تأثیرگذار هستند که حتی سبب ایجاد یا تغییر هنجارها، ارزش‌ها یا قوانین می‌شوند و با توجه به مخاطبان بی‌شمار آن، که همگی اعضای جامعه هستند، می‌تواند تأثیرات مستقیم و شدیدی بر جامعه بگذارند. (حق‌پرست و همکاران، ۱۳۹۶). با گسترش روزافزون فناوری‌های ارتباطی و همچنین اهمیت ویژه پادگان‌های آموزشی در عصر حاضر که بتواند عملکرد مفید بر سربازان آموزشی داشته باشد در تحقیقات حاضر محققین رو مجاب به گسترش تحقیقات در زمینه سواد اطلاعاتی شبکه‌های مجازی کرده است. البته قابل ذکر است که اهمیت این دسته تحقیقات جامعه‌محور بودن آن است که خلأ زیادی در پادگان‌های آموزشی شاهد هستیم. امروزه شبکه‌های ارتباطی امکان برقراری ارتباط برای دسترسی به اطلاعات و انتقال را فراهم کرده‌اند. در همین راستا رفتار اطلاعاتی انسان در حال حاضر از حالت میان فردی و چهره به چهره گسترش یافته و ارتباطات تنها به‌صورت حضوری و بین فردی نیست(کجوس، ۲۰۱۰). در تغییرات جامعه، برخی از اصول از جمله آزادی برای بیان و نوشتن ایده‌ها، تولید و برقراری ارتباط با دیگران بدون تغییر باقی می‌مانند. رسانه‌ها و سواد اطلاعاتی پایه‌ای برای افزایش دسترسی به اطلاعات و دانش، آزادی بیان، و کیفیت آموزش و پرورش می‌باشند (گریزل، مور، دیزونی، آستانا، ویلسون، باندا، ۲۰۱۳). سواد اطلاعاتی نقش

برجسته‌ای در دانش مبتنی بر جامعه به‌خصوص تأثیرگذار بر اساس خدمات و آموزش‌های مشترک در سطوح مختلف آموزش دارد (ساسیکالا و دهنراجو، ۲۰۱۳). سواد اطلاعاتی، ترکیبی از دانش‌ها، نگرش‌ها، مهارت‌ها و تجربیات موردنیاز برای دستیابی، تحلیل، ارزیابی و استفاده، تولید اطلاعات و دانش به‌صورت خلاقانه، قانونی و اخلاقی با تأکید بر حقوق انسان‌ها اطلاق شده است (اشرفی‌ریزی حسن‌زاده و کاظم پور، ۲۰۱۱). سواد اطلاعاتی یک چارچوب فکری و فرآیند اجتماعی، برای درک، یافتن، ارزیابی، و به‌کارگیری اطلاعات است، یعنی فعالیت‌هایی که بخشی از آن با تبحر در فناوری اطلاعات، بخشی با روش‌های عمیق پژوهشی، اما مهم‌تر از همه با استدلال و ژرف‌نگری انتقادی محقق می‌گردند. پدافند غیرعامل، دفاع غیرنظامی با هدف تقلیل خسارات مالی و صدمات جانی وارده بر غیرنظامیان در جنگ یا در اثر حوادث طبیعی نظیر سیل، زلزله، توفان، آتش‌فشان، آتش‌سوزی و خشکسالی است و رسانه‌ها می‌توانند بهترین عملکرد را در این زمینه داشته باشند. به بیان ساده‌تر پدافند غیرعامل، مجموعه اقداماتی است که موجب کاهش آسیب‌پذیری نیروی انسانی، ساختمان‌ها، تأسیسات، تجهیزات، اسناد و شریان‌های حیاتی یک کشور در مقابل عملیات خصمانه و مخرب دشمن، حوادث طبیعی یا انسان‌ساز می‌شود. پدافند غیرعامل در مواقع تهدید و حوادث باعث زنده ماندن و حفظ نیروی انسانی می‌شود که باارزش‌ترین سرمایه و موجودیت ملی هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. این روش همچنین موجب صرفه‌جویی کلان اقتصادی در حفظ زیرساخت‌ها، تجهیزات و تسلیحات بسیار گران‌قیمت نظامی و غیرنظامی شده، مراکز حیاتی و حساس اقتصادی، سیاسی، نظامی، ارتباطی و مراکز عمده علمی و فرهنگی را در برابر حملات دشمن حفظ و ادامه با توجه به ظهور فناوری‌های پیشرفته و شبکه‌های ارتباطی، دسترسی به پژوهش‌های علمی و تجربیات علمی دیگر محققین از اولین و مهم‌ترین مراحل پژوهش است. ابزارهای فناوری اطلاعات، ارتباط شبکه‌های گسترده و اطلاع‌رسانی جهانی، تغییرات بنیادی در روش‌های جست‌وجوی اطلاعات، برقراری ارتباط با دیگر پژوهش گران ایجاد نموده‌اند. فناوری اطلاعات در حوزه تحقیقات و پژوهش وظیفه ارائه سریع اطلاعات در طبقه‌بندی‌های موردنظر پژوهشگر را دارد(فرهادی، ۲۰۲۰). بر اساس انتقال اطلاعات و دانش، نیروی لازم برای توسعه تربیت می‌گردد، از این رو اطلاعات و دانش عنصر اصلی نظام آموزش و پژوهش محسوب می‌گردد. در عرصه‌های پژوهشی، اطلاعات عنصر اصلی به شمار می‌رود. در طرح پژوهشی در درجه نخست نیاز به دسترسی به پژوهش‌های پیشین و یافته‌های آن‌ها است. از این رو شناسایی و دسترسی به منابع مرتبط با پژوهش موردنظر علاوه بر اینکه ضروری است، تا پایان طرح همواره اطلاعات و منابع دانش مورد توجه قرار

می‌گیرد. افزون بر این در دنیای امروز که ارتباطات موجب اشتراک فکر و تبادل علم می‌شود، شبکه‌های اجتماعی را می‌توان از بسترهای مؤثر در تولید علم، اشتراک عقاید، و رشد فردی و اجتماعی دانست(نو کاریزی و نار منجی، ۲۰۲۱). با توجه به نتیجه و حاصل اثرات متقابل کم‌نظیر تبادل اطلاعات می‌توان آن را به‌عنوان مشاهدات اجتماعی مورداستفاده قرارداد که این مشروط به پی‌ریزی فرصت و مجال مکانیسم تقریبی ارتباطات افراد است (ونگ، راتکویکسز، پرا، گونکالوس، کاستیلو، بونچ، و همکاران، ۲۰۱۱). شبکه‌های اجتماعی نوعی از رسانه‌های اجتماعی است که امکان دستیابی به شکل جدیدی از برقراری ارتباط و به اشتراک‌گذاری اطلاعات را در اینترنت فراهم می‌آورند. این شبکه‌ها علاوه بر اینکه تأثیر عمیق بر جنبه‌های اجتماعی کاربران در جوامع گوناگون گذاشته‌اند، بلکه در زمینه‌های مختلف نظیر، آموزشی، پزشکی و شغلی دارای کاربردهای فراوانی هستند. توسعه‌ی شبکه‌های اجتماعی مجازی، نقش و تأثیر مهمی در ظهور فعالیت‌های انتقال دانش از طریق بحث‌ها، پیام‌رسانی، گفتن داستان و همچنین به اشتراک‌گذاری تجارب در دنیای اینترنت دارند (مایوزو، تای ژانگ، جین، ۲۰۱۱). هم‌اکنون کاربردهای شبکه‌های اجتماعی در مسیر انجام فعالیت‌های پژوهشی، توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است. کاربرد اصول کلی شبکه‌های اجتماعی در تحقیقات آموزشی در ۲۰ سال گذشته از طریق اکثر تحقیقات انجام‌شده گذشته تکامل یافته است (مولینار، ۲۰۱۲). جوامع مجازی که به‌اختصار SNW گفته می‌شود، با کارکردهای متفاوت، سازمان‌دهی خدمات و تلفیق ابزارهای اطلاعاتی و ارتباطی، فعل و انفعال‌های غیرخطی را ترویج داده، کاربردها و محتوای وب را برای کاربران ساده نموده و با جذب میلیون‌ها نفر با انگیزه‌های مختلف، مفهوم جامعه مجازی را بیش از پیش متصور می‌سازند (پلینگ و وایت، ۲۰۱۱). برخی از این پژوهش‌ها به شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان ابزاری جهت جمع‌آوری داده اشاره می‌کنند (ردموند، ۲۰۱۳). و برخی دیگر آن را ابزاری جهت تسهیل و حمایت از فعالیت‌های پژوهشی می‌دانند و با ظهور شبکه‌های اجتماعی تحقیقاتی، مطالعاتی نیز به بررسی قابلیت‌های این نوع شبکه‌های اجتماعی جهت تسهیل فعالیت‌های پژوهشی پرداخته‌اند (میلان و برومگ۲، ۲۰۱۱). شبکه‌های اجتماعی موجب بالا رفتن سرعت تولید و اشاعه دانش می‌شوند و از این رو، انتقال دانش آشکار و پنهان در فرایند یادگیری تسهیل می‌گردد. همچنین در این شبکه‌ها به دلیل انعطاف‌پذیری امکان تغییر، اضافه کردن و اصلاح در یادگیری وجود دارد، به این خاطر ابزاری قدرتمند به‌منظور متناسب ساختن محتوای یادگیری برای یادگیرنده به‌طور مجزا محسوب می‌شود (وانگ و چو، ۲۰۱۱). استفاده از این شبکه‌ها در آموزش باعث فعال شدن کارکنان وظیفه در

دروس، افزایش انگیزه‌های یادگیری، ارائه منابع درسی شخصی شده و رشد مهارت‌های کارگروهی و مشارکتی می‌گردد(حمید ، جیمنز، موریلا۱۳، ۲۰۱۳). باوجود برقراری ارتباط و همکاری‌های علمی مشترک و اشتراک اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی، اما این پژوهش تأثیر کنترل زمان، بر کسب آگاهی و انجام تحقیق را نیز مد نظر قرار داده است و مدیریت نشدن وقت را به‌عنوان یکی از عامل‌های تأثیرگذار بر تحقیق و کسب اطلاعات محسوب کرده است. بر اساس توسعه وسایل ارتباطی و رسانه‌های اجتماعی و تأثیری که این وسایل ارتباطی و نحوه‌ی استفاده از آن‌ها بر اطلاعات و آگاهی و نیز فرایند پژوهش و تحقیقات دارند، لزوم توجه به شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعامل با توجه سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه بسیار ضروری است. با توجه به اینکه پژوهش‌هایی در مورد تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعاملی یک پادگان آموزشی با توجه به تأثیر واسطه‌ای سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه گرفته است اما تحقیقات کمی به بررسی سواد اطلاعاتی و شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل یک پادگان پرداخته شده است. به این دلیل پژوهش حاضر به دنبال بررسی شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعامل با توجه سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش

در تعریفی که انجمن کتابداران ایالات‌متحده‌ی امریکا (۲۰۰۰) ارائه نموده است، نقش سواد اطلاعاتی در ایجاد انگیزه و یادگیری مهارت‌های فکری و رفتاری و نیز زندگی مستقل نشان داده شده است: سواد اطلاعاتی ابزاری برای توانمندی فردی که این توانمندی در مهارت‌های فرد در تحلیل و اتخاذ تصمیمات محققانه و یا استقلال او در جست‌وجوی حقیقت مشخص است.

مرادی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان تأثیر شبکه‌های اجتماعی در روابط عمومی(مطالعه موردی شهرداری بابل) نشان داد به‌کارگیری شبکه‌های اجتماعی در روابط عمومی بر توسعه خدمات اطلاع‌رسانی، توسعه دسترسی به منابع خبری دسته اول، انگاره‌سازی مثبت و کارایی و راندمان روابط عمومی الکترونیک تأثیر دارد.

تقی‌زاده (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی سطح و میزان سواد رسانه‌ای جوانان و ارتباط بین سواد رسانه‌ای و آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی پرداخته است. نتایج تحقیق نشان داد دسترسی جوانان موردمطالعه به اینترنت ۶۹ درصد بوده و سطح سواد رسانه‌ای و تفکر انتقادی به پیام‌های رسانه‌ای در حد متوسط بوده است. همچنین رابطه بین میزان سواد رسانه‌ای و

میزان آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی رابطه‌ای وارونه و معکوس است.

کونگ (۲۰۱۸) سواد اطلاعاتی به چهار جنبه تقسیم می‌شود: جنبه شناختی، جنبه فراشناختی، جنبه عاطفی و جنبه فرهنگی- اجتماعی. دو جنبه نخست مربوط به دانش پردازش اطلاعات و دو جنبه دیگر گرایش به پردازش اطلاعات دارند. در جنبه عاطفی سواد اطلاعاتی متوجه ظرفیت درک و لذت از فرایند پرس‌وجو است و توانایی تشخیص اهمیت مهارت‌های پردازش اطلاعات و مفهوم آزادی و دسترسی به اطلاعات را پوشش می‌دهد. در جنبه فرهنگی- اجتماعی سواد اطلاعاتی متوجه آشناسازی افراد به مسئولیت اجتماعی استفاده از اطلاعات در یادگیری فردی و اجتماعی‌شان و توانایی تشخیص اهمیت آزادی انتقال اطلاعات و دانش را در خود جای می‌دهد.

گوستا (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی شبکه‌های اجتماعی مجازی اثر میانجی سواد اطلاعاتی پرداخت. تحلیل داده‌ها نشان داد که: مهارت‌های ارتباطی مدیران از طریق متغیر میانجی سواد اطلاعاتی با پذیرش فناوری اطلاعات کارکنان رابطه معنی‌داری دارد. بعلاوه، بین مهارت‌های ارتباطی مدیران و پذیرش فناوری اطلاعات کارکنان رابطه معنی‌داری دارد و میان مهارت‌های ارتباطی مدیران و سواد اطلاعاتی کارکنان رابطه معنی‌داری دارد.

بروس(۲۰۲۲) اظهار می‌دارد که سواد اطلاعاتی نباید تنها به‌عنوان مهارت‌ها و آموزش در نظر گرفته شود، بلکه گذراندن هفت مرحله به سواد اطلاعاتی دست می‌یابد. همچنین اشاره دارد که، سواد اطلاعاتی درباره توانایی مردم برای رفتار مناسب در جامعه اطلاعاتی است. "سواد اطلاعاتی به‌عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌ها به‌منظور توانایی شناسایی درست منابع اطلاعاتی، دسترسی به آن‌ها و همچنین توانایی استفاده هدفمند از آن‌ها وسیله و ابزاری برای توانمندی فردی است

جواد رحمانیان (۱۳۹۳) مسئله مکان‌یابی از این جهت اهمیت بیشتری دارد که در هنگام زمین‌لرزه‌هایی که منجر به وارد آمدن خسارت مالی و جانی می‌شود مهم‌ترین و اولی‌ترین مراکز و نیروهایی که بایستی به کمک مناطق زلزله بشتابند نیروها و مراکز نظامی و تجهیزات موجود و تأسیسات مستقر در مراکز و پادگان‌های نظامی می‌باشند. در این پژوهش پادگان ۴۷ سلمان به‌عنوان مطالعه موردی در نظر گرفته شده است و پیشنهاداتی نیز برای کمک به مدیران در ساخت تأسیسات و سازه‌ها ارائه شده است.

مبانی نظری

۱. سواد اطلاعاتی: یکی از معتبرترین تعاریف درباره سواد اطلاعاتی، تعریف انجمن کتابداران آمریکا (۲۰۱۱) است، سواد اطلاعاتی به‌عنوان "توانایی تشخیص نیاز به اطلاعات، دسترسی،

ارزیابی و به‌کارگیری اطلاعات موردنیاز است. برای اینکه فردی ازنظر اطلاعاتی باسواد باشد، باید بتواند تشخیص دهد اطلاعات در چه زمانی موردنیاز است و توانایی یافتن، ارزیابی و استفاده مؤثر از آن را داشته باشد". سواد اطلاعاتی عبارت است از توانایی کاربرد فناوری موجود در سطح خاصی به‌منظور رقابت موفقیت‌آمیز با سایر کسانی که می‌توانند از اطلاعات و فناوری‌های اطلاعات بهره ببرند (لستر و کوهلر۱، ۲۰۲۱، ص ۱۲).

۲. شبکه‌های اجتماعی: پارک (۲۰۱۳) شبکه‌های اجتماعی را این‌گونه تعریف می‌کند که رسانه‌های اجتماعی مجازی جریانات ارتباطی معاصر و جاری را ممکن می‌سازد (ص، ۳۲۰). در دانشنامه آنلاین بریتانیکا، شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان، جامعه‌ای آنلاین از افراد که به تبادل پیام‌ها، اشتراک‌گذاری اطلاعات و در برخی موارد به همکاری در فعالیت‌های مشترک می‌پردازند (پتی و کلیک، ۲۰۱۳). مساری (۲۰۱۳) بیان می‌کند که شبکه‌های اجتماعی یکی از جدیدترین فناوری‌های ارتباطی هستند که به کاربران برای حفظ روابط اجتماعی موجود، پیدا کردن دوستان جدید، تغییر و تکامل سایت‌ها و شریک و سهیم شدن در تجربه‌ها کمک می‌کنند و زمینه‌ی عضویت، فعالیت و مشارکت هدفمند کاربران را فراهم می‌آورند(ص، ۱۱۵).

۳. انگیزش پژوهشی: پژوهش فرایند جستجو ناشناخته‌ها و پی بردن به حقیقت آن‌هاست. پژوهشگر با جمع‌آوری اطلاعات و شواهد لازم درباره‌ی ابعاد موقعیت ناشناخته و تحلیل آن‌ها، تلاش می‌کند تا دانش و راه‌حل‌هایی درباره‌ی آن‌ها به دست آورد (رایدنو و نیومن۲، ۲۰۱۱، ص، ۲۰۵). انگیزش یک ویژگی روانی و فرآیندی درونی است که به‌عنوان یک نیروی محرکه، فرد را به سمت هدف موردنظر برمی‌انگیزاند و موجب تقویت، کنترل و حفظ رفتار، استمرار در فعالیت، پافشاری و اشتیاق فرد برای میل به هدف و انجام پژوهش می‌شود(مارشال، ۲۰۱۱، ص، ۲۱).

۴. پدافند غیرعامل دفاع غیرنظامی با هدف تقلیل خسارات مالی و صدمات جانی وارده بر غیرنظامیان در جنگ یا در اثر حوادث طبیعی نظیر سیل، زلزله، توفان، آتش‌فشان، آتش‌سوزی و خشکسالی است و رسانه‌ها می‌توانند بهترین عملکرد را در این زمینه داشته باشند (کلاسنز، وان ارده، روته و رو، ۲۰۱۱، ص، ۲۱).

نوآوری در تحقیق

با توجه به اینکه تحقیقات زیادی در زمینه تأثیر سواد اطلاعاتی بر شبکه‌های اجتماعی انجام شده است ولی پیشینه تحقیقاتی اعم از تحقیقات داخلی و خارجی نشان می‌دهد که تاکنون تحقیقی در خصوص تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل انجام نشده است. از طرفی جامعه آماری این پژوهش یک پادگان نظامی است که به دلیل

محدودیت‌های موجود کمتر در پژوهش‌های پیشین جامعه آماری مراکز نظامی بوده است. مدل مفهومی این تحقیق برابر شکل ذیل است.

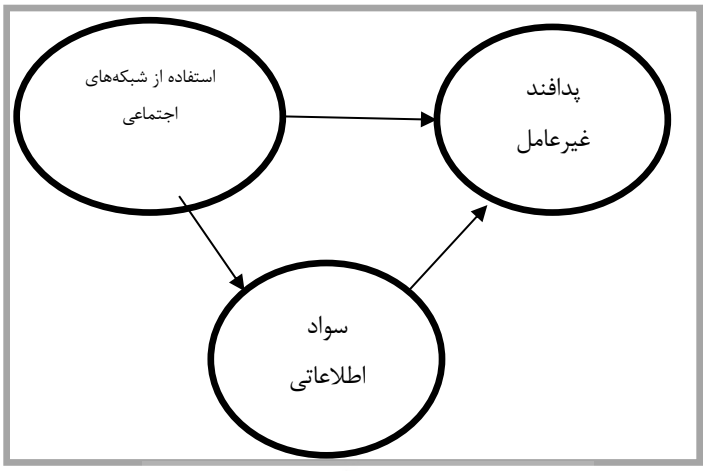

شکل (۱) الگوی مدل مفهومی تحقیق

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق بر مبنای ماهیت، یک تحقیق «کمی» است. زیرا با تعریف متغیرها در قالب مقیاس‌های کمی، از آزمون‌های آماری برای بررسی فرضیه‌های تحقیق بهره می‌گیرد. این تحقیق بر مبنای روش، یک تحقیق «توصیفی- همبستگی» است. زیرا از یکسو تصویری از وضعیت موجود متغیرهای اصلی تحقیق ارائه داده و از سوی دیگر به دنبال بررسی عوامل مؤثر بر پدافند غیرعامل است.

به‌طور کلی روش‌های تحقیق در علوم رفتاری را می‌توان با توجه به دو ملاک تقسیم کرد.

الف) بر اساس هدف تحقیق

ب) بر اساس نحوهٔ گردآوری داده‌ها

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه سربازان آموزشی مرکز آموزشی ۰۴ بیرجند (نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران) که در فاصله زمانی اردیبهشت تا خردادماه سال ۱۴۰۲ مشغول به آموزش بوده‌اند، تشکیل می‌دهد. نمونه آماری این پژوهش را تعداد ۲۵۰ نفر از سربازان آموزشی تشکیل می‌دهد. روش نمونه‌گیری با توجه به محدود بودن جامعه آماری، روش نمونه‌گیری سرشماری است.

متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق

متغیرهای مستقل

استفاده از شبکه‌های اجتماعی

پیشینه پژوهش نشان می‌دهد استفاده از شبکه‌های اجتماعی یکی از عوامل مؤثر بر پدافند غیرعامل بوده که دربرگیرنده متغیرهایی چون ارتباط مجازی مستمر، توسعه مشارکت‌های اجتماعی، آموزش، شکل‌گیری و ترویج سریع اخبار، امنیت، تأثیرات رفتاری، میزان استفاده و نحوه استفاده است.

سواد اطلاعاتی

سواد اطلاعاتی توانایی دسترسی، استفاده، تجزیه و تحلیل و ارزیابی قدرت تصاویر، اصوات و پیام‌هایی که در جهان کنونی به‌صورت روزانه با آن‌ها مواجه می‌شویم و بخش انکارناپذیری از فرهنگ معاصر ما را تشکیل می‌دهد. با توجه نقش، جایگاه و اهمیت سواد اطلاعاتی در بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی در راستای پدافند غیرعامل، سواد اطلاعاتی می‌تواند به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر پدافند غیرعامل در نظر گرفته شود. این سازه دربرگیرنده متغیرهایی چون دسترسی، تحلیل و ارزیابی است.

متغیر وابسته

در این پژوهش پدافند غیرعامل به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است که شامل ابعاد و متغیرهای ذیل است: تدوین راهبردهای پدافند غیرعامل، اجرای راهبردها و ارزیابی راهبردها.

روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات

جمع‌آوری داده‌ها در این تحقیق ترکیبی از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی است. که بدین منظور جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد به شرح زیر استفاده شد.

پرسشنامه شبکه‌های اجتماعی مجازی

پرسش‌نامه شبکه‌های اجتماعی مجازی آریانی و همکاران(۱۳۹۴) با طیف لیکرت پنج‌تایی دارای ۳۰ گویه و ۸ مؤلفه اصلی شامل: ارتباط مجازی مستمر با دوستان و آشنایان (۴ سؤال)، توسعه مشارکت‌های اجتماعی(۴ سؤال)، تبلیغات هدفمند اینترنتی (۳ سؤال)، آموزش (۴ سؤال)، شکل‌گیری و ترویج سریع اخبار(۳ سؤال)، تأثیر تبلیغات (۴ سؤال)، امنیت (۳ سؤال)، تأثیرات رفتاری(۵ سؤال) است.

پرسشنامه سواد اطلاعاتی

پرسشنامه سواد رسانه‌ای هاشمی(۱۳۹۷) با طیف لیکرت پنج‌تایی، دارای ۱۴ گویه و ۳ مؤلفه شامل دسترسی(۴ سؤال)، تحلیل (۶ سؤال) و ارزیابی(۴ سؤال) است

پرسش‌نامه پدافند غیرعامل

پرسشنامه محقق ساخته متناسب با پرسشنامه پدافند غیرعامل گروسی (۱۳۹۱) دارای ۳۰ گویه و چهار مؤلفه شامل عامل مدیریتی و سازمانی(۵ سؤال)، عامل انسانی(۶ سؤال) عامل تجهیزات (۹ سؤال) و عامل محیط جغرافیایی (۱۰ سؤال) است. این پرسشنامه حاوی ۳۰ سؤال بوده که وضعیت هریک از شاخص‌های تعیین‌شده را با طیف پنج‌تایی لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد، از دیدگاه کاربران مورد بررسی قرار می‌دهد.

روایی پرسشنامه‌ها

جهت تعیین روایی پرسشنامه‌های سواد اطلاعاتی و شبکه اجتماعی مجازی با توجه به استاندارد بودن از روایی محتوایی متناسب با نظر اساتید و خبرگان استفاده گردید که مورد تأیید قرار گرفت. در خصوص پرسشنامه سوم، پدافند غیرعامل از روایی محتوایی (نظر اساتید و خبرگان) و محاسبه CVR و CVI استفاده گردید.

نسبت روایی محتوایی CVR

بر اساس تعداد خبرگانی که سؤالات را مورد ارزیابی قرار داده‌اند، حداقل مقدار CVR قابل‌قبول بر اساس جدول زیر تعیین می‌شود. سؤالاتی مقدار CVR محاسبه‌شده برای آن‌ها کمتر از میزان موردنظر با توجه به تعداد خبرگان ارزیابی‌کننده سؤال باشد، باید از آزمون کنار گذاشته شوند. به علت اینکه بر اساس Content Validity Index به‌دست‌آمده، روایی قابل قبولی ندارند.

جدول (۱) حداقل مقدار CVR قابل‌قبول بر اساس تعداد خبرگان

تعداد خبرگان	مقدار CVR	تعداد خبرگان	مقدار CVR
۵	۰/۹۹	۱۱	۰/۵۹
۶	۰/۹۹	۱۲	۰/۵۶
۷	۰/۹۹	۱۳	۰/۵۴
۸	۰/۷۵	۱۴	۰/۵۱
۹	۰/۷۸	۱۵	۰/۴۹
۱۰	۰/۶۲	۲۰	۰/۴۲

نسبت روایی محتوایی CVI

اگر مقدار حاصل از ۰/۷ کوچک‌تر بود گویه رد می‌شود اگر بین ۷/۰ تا ۷۹/۰ بود باید بازبینی انجام شود و اگر از ۷۹/۰ بزرگ‌تر بود قابل قبول است.

با توجه به اینکه تعداد خبرگان مرکز نظامی در حوزه پدافند غیرعامل ۱۰ نفر به همراه اساتید راهنما و مشاور مقدار CVR عدد ۰/۷۱ به دست آمد که از حداقل قابل‌قبول بالاتر است و مقدار CVI نیز ۰/۸۴ به دست آمد که نشان از روایی پرسشنامه دارد.

پایایی پرسشنامه‌ها

برای سنجش پایایی پرسش‌نامه‌ها از آزمون آلفای کرونباخ، استفاده شده است. بدین منظور با استفاده از نرم‌افزار SPSS پایایی پرسشنامه مورداستفاده در این تحقیق و مؤلفه‌ای آن با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد و ضریب آلفای کرونباخ محاسبه‌شده برای پرسشنامه‌ها به‌صورت جدول زیر به دست آمد (که هرچقدر ضریب آلفای کروبناخ محاسبه‌شده به عدد یک نزدیک‌تر باشد به این معنی است که گویه‌ها در نقطه درونی با هم همبستگی دارند) لذا پایایی پرسشنامه با توجه به اینکه آلفای کرونباخ به‌دست‌آمده به عدد یک نزدیک می‌باشند مورد تأیید است.

جدول (۲) پایایی پرسشنامه شبکه‌های اجتماعی مجازی

ردیف	مؤلفه موردسنجش	آلفای کرونباخ
۱	ارتباط مجازی مستمر با دوستان و آشنایان	۰/۸۹
۲	توسعه مشارکت‌های اجتماعی	۰/۹۳
۳	تبلیغات هدفمند اینترنتی	۰/۹۱
۴	آموزش	۰/۸۱
۵	شکل‌گیری و ترویج سریع اخبار	۰/۸۶
۶	تأثیر تبلیغات	۰/۸۰
۷	امنیت	۰/۸۰
۸	تأثیرات رفتاری	۰/۸۹

جدول (۳) پایایی پرسشنامه سواد اطلاعاتی

ردیف	مؤلفه موردسنجش	آلفای کرونباخ
۱	دسترسی	۸۵ .۰
۲	تحلیل	۸۳ .۰
۳	ارزیابی	۸۱ .۰

جدول (۴) پایایی پرسشنامه پدافند غیرعامل

ردیف	مؤلفه موردسنجش	آلفای کرونباخ
۱	عامل مدیریتی و سازمانی	۹۱ .۰
۲	عامل انسانی	۸۵ .۰
۳	عامل تجهیزات	۸۷ .۰
	عامل محیط جغرافیایی	۸۸ .۰

در این تحقیق در تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آماری استفاده می‌شود: آمار توصیفی شامل: تهیه و تنظیم جدول و ترسیم نمودار شاخص‌های پراکندگی؛ آمار استنباطی شامل: نرم‌افزارهای آماریspss24 و ۸/۵ LISRAL، بر اساس آزمون‌های همبستگی مدل ساختاری، آزمون مانوا۱ و تابع تشخیص انجام گرفت.

مدل‌سازی معادلات ساختاری

مدل معادلات ساختاری، برای بررسی روابط علت و معلولی به کار می‌رود. مدل معادلات ساختاری (SEM) تحلیلی بر پایه چند متغیر از خانواده رگرسیون چند متغیری است. این تکنیک این امکان را فراهم می‌کند که مجموعه‌ای از معادلات رگرسیون را به‌طور هم‌زمان مورد آزمون قرار داد. مدل‌سازی معادله ساختاری دیدگاهی است که در آن الگوهای فرضی از ارتباطات مستقیم و غیرمستقیم در میان یک مجموعه از متغیرهای مشاهده‌شده و پنهان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در SEM از مفاهیم آماری مانند واریانس و کوواریانس به‌عنوان معیارهایی برای اندازه‌گیری پراکندگی یا وابستگی بین متغیرها استفاده می‌شود. کاربرد اصلی این تکنیک در مباحث چند متغیره‌ای است که نمی‌توان آن‌ها را به شیوه دو متغیری (متغیر مستقل و وابسته منفرد) انجام داد. مدل معادله ساختاری با ترکیب مدل‌های مسیر و مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی انجام می‌شود. روش مدل‌یابی معادلات ساختاری برای ساخت مدل استفاده نمی‌شود بلکه برای ارزیابی و اعتبارسنجی مدل کاربرد دارد. در واقع پژوهشگر باید یک مدل اولیه را ترسیم کند سپس با استفاده از این روش به اعتبارسنجی مدل بپردازد.

روش انجام مدل معادلات ساختاری

مدل معادلات ساختاری یا Structural Equation Model یک ساختار علی خاص بین مجموعه‌ای از سازه‌های غیرقابل مشاهده است. یک مدل معادلات ساختاری از دو مؤلفه تشکیل

---

[۱] تحلیل واریانس چند متغیره یا مانوا MANOVA

شده است: یک مدل ساختاری که ساختار علی بین متغیرهای پنهان را مشخص می‌کند و یک مدل اندازه‌گیری که روابطی بین متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده‌شده را تعریف می‌کند.

گام‌های انجام تحقیق با تکنیک مدل‌یابی معادلات ساختاری عبارت‌اند از:

۱. شناسایی متغیرهای اصلی تحقیق
۲. تهیه پرسشنامه برای سنجش متغیرها: تعیین گویه‌های سنجش هر متغیر اصلی
۳. تدوین فرضیه‌های تحقیق: تعیین روابط میان متغیرهای اصلی مدل
۴. طراحی مدل مفهومی بر اساس فرضیه‌های تحقیق
۵. توزیع پرسشنامه‌ها و گردآوری داده‌ها
۶. طراحی مدل ساختاری و اجرای مدل با نرم‌افزار لیزرل

برازش مدل

بر اساس داده‌های گردآوری‌شده توسط پژوهشگر اجرا شده است. در مدل‌یابی معادلات ساختاری و حداقل مربعات جزئی برای محاسبه برازش مدل از شاخص‌های متعددی استفاده می‌شود. برخی از مهم‌ترین این شاخص‌ها عبارت‌اند از CFI، NNFI، NFI، AGFI، GFI . RMR اگرچه شاخص‌های بسیاری برای برازش مدل ساختاری وجود دارد اما ذکر ۵ تا ۸ شاخص در گزارش پژوهشی کفی است. دامنه پذیرش هریک از شاخص‌های برازش در شکل زیر ارائه شده است.

جدول (۵) شاخص‌های برازش

شاخص برازندگی	کای دو/درجه آزادی	SRMR	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	NNFI	IFI
دامنه پذیرش	۵-۱	<0. 05	<0. 05	>0. 9	>0. 9	>0. 9	>0. 9	0. 1

یافته‌های پژوهش

تحلیل توصیفی داده‌ها

وضعیت سنی پاسخ‌دهندگان: با توجه به اینکه جامعه آماری سربازان وظیفه پادگان آموزشی است سهم عمده پرسشنامه‌ها توسط افرادی که دارای سن زیر ۲۰ سال بوده‌اند تکمیل شده است. به عبارتی تعداد ۱۸۴ نفر (۷۳. ۶٪) زیر ۲۰ سال و تعداد ۶۶ نفر سن بالای ۲۰ سال دارند.

وضعیت تحصیلات پاسخ‌دهندگان: از لحاظ تحصیلات، ۵۲٪ پاسخ‌دهندگان(۱۳۰ نفر) دیپلم، ۸/۲۶٪ پاسخ‌دهندگان(۶۷ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی، ۱۴٪ پاسخ‌دهندگان(۳۵ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و ۲/۷٪ پاسخ‌دهندگان (۱۸ نفر) دارای تحصیلات دکتری می‌باشند.

نتایج آزمون استنباطی

برازش مدل پژوهش

مدل طراحی‌شده در نرم‌افزار به‌صورت شکل شماره ۴-۳ است. همان‌طور که مشاهده می‌شود این مدل توسط ۱۵ متغیر مشاهده شده و ۳ متغیر پنهان اندازه‌گیری و تبیین شده است. با توجه به خروجی تحلیل مسیر مشخص شد تمام مسیرهای ارتباطی بین متغیرها با توجه به سطح معنی‌داری (۰/۰۵) معنادار شناخته شده است و تمامی روابط بین متغیرها معنی‌دار است به عبارت دیگر کل مدل معنادار است (p-value=0. 001).

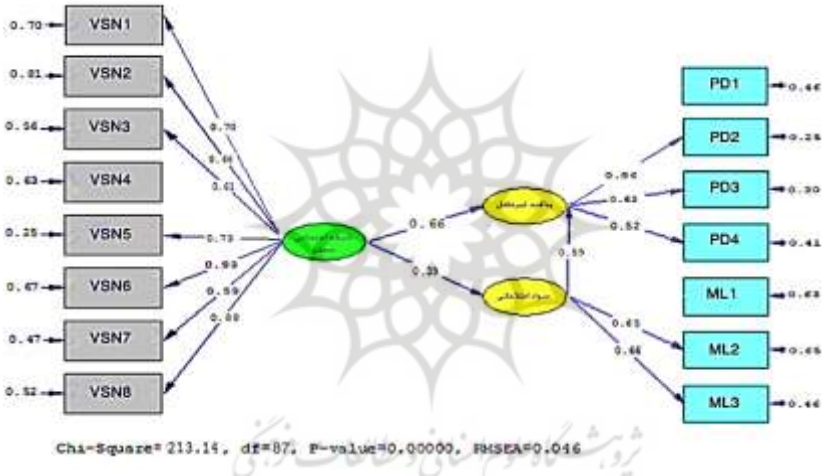

شکل (۲) مدل طراحی‌شده در نرم‌افزار

شاخص‌های برازش مدل در جدول زیر مشاهده می‌شود:

جدول (۶) شاخص‌های برازش مدل

نوع شاخص	حد مجاز	برآوردهای مدل	نتیجه
RMSEA(ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب)	کمتر از ۰/۰۸	۰۴۶ .۰	مطلوب
NNFI(برازندگی نرم نشده)	بالاتر از ۰/۹	۹۷ .۰	مطلوب
NFI(برازندگی نرم شده)	بالاتر از ۰/۹	۰۹۶ .۰	مطلوب
CFI(برازش تطبیقی)	بالاتر از ۰/۹	۰۹۷ .۰	مطلوب
GFI(نیکویی برازش)	بالاتر از ۰/۹	۰۹۳ .۰	مطلوب
AGFI(برازش تعدیل‌یافته)	بالاتر از ۰/۸	۰۹۱ .۰	مطلوب

بررسی الگوی ساختاری (تحلیل مسیر) تحقیق به‌منظور بررسی روابط بیان‌شده در فرضیه‌ها، ابتدا با استفاده از مدل معناداری(نمودار شماره۴)، معنادار بودن اثر هر یک از روابط پیش‌بینی‌شده، بررسی می‌شود و سپس با استفاده از مدل استاندارد(نمودار شماره ۵)، میزان و چگونگی تأثیر هریک از این روابط ارزیابی می‌شود. در مورد معنادار بودن اعداد به‌دست‌آمده‌ی مدل، می‌توان گفت از آنجا که آزمون فرضیه‌ها در سطح اطمینان ۰/۹۵ انجام می‌شود، اعدادی معنادار خواهند بود که بین ۱/۹۶ و ۱/۹۶- نباشند، یعنی اگر عددی بین ۱/۹۶ و ۱/۹۶- قرار بگیرد، بی‌معنا خواهد بود.

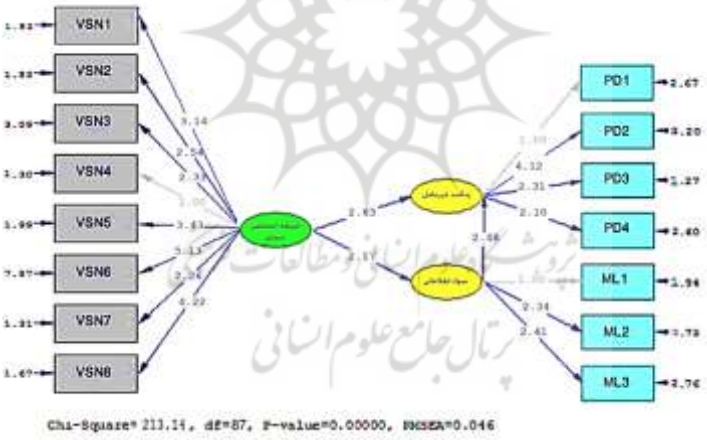

شکل (۳) مدل در حالت معناداری

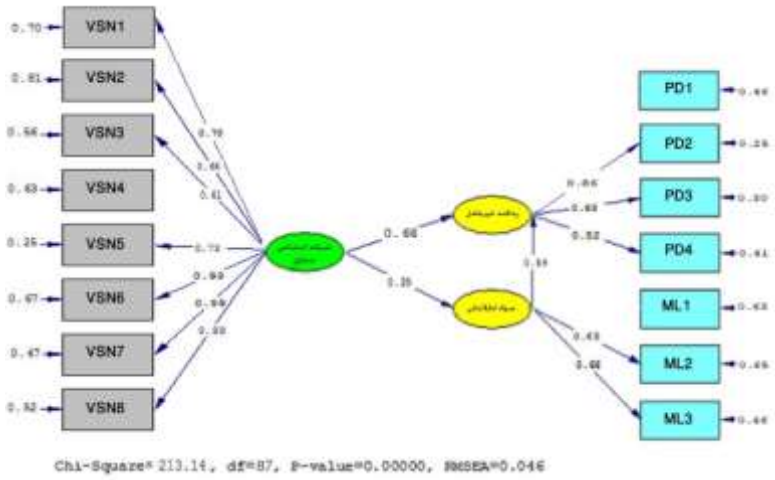

شکل (۴) مدل در حالت استاندارد

فرضیه اول

استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعاملی یک پادگان آموزشی کارکنان وظیفه تأثیر مستقیم دارد. خروجی مدل‌های مربوط به آزمون این سؤال در شکل و نشان داده شده است. همان‌طور که در شکل مشخص است مقدار اماره t مربوط به اثر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل برابر با ۲. ۶۳ شده است که بیشتر از ۱. ۹۶ است و به معنای تأیید رابطه است. در شکل میزان تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعامل ۰/۶۶ گزارش شده است که نشان‌دهنده تأثیر مستقیم است که از نظر آماری معنی‌دار است.

جدول (۷) آمارهٔ تی

آماره تی	ضریب	سطح معناداری
۲/۶۳	۰/۶۶	۰/۰۰

فرضیه دوم

استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر سواد اطلاعاتی تأثیر مستقیم دارد. خروجی مدل‌های مربوط به آزمون این سؤال در شکل و نشان داده شده است. همان‌طور که در شکل مشخص است مقدار اماره t مربوط به اثر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل برابر با ۲. ۱۷ شده است که بیشتر از ۱. ۹۶ است و به معنای تأیید رابطه است. در شکل میزان تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر سواد اطلاعاتی ۰/۳۹ گزارش شده است که نشان‌دهنده تأثیر مستقیم است که از نظر آماری معنی‌دار است.

جدول (۸) آمارهٔ تی

اماره تی	ضریب	سطح معناداری
۱۷/۲	۳۹/۰	۰/۰۰

فرضیه سوم

سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه بر پدافند غیرعاملی یک پادگان آموزشی تأثیر مستقیم دارد. خروجی مدل‌های مربوط به آزمون این سؤال در شکل و نشان داده شده است. همان‌طور که در شکل مشخص است مقدار آماره t مربوط به اثر سواد اطلاعاتی بر پدافند غیرعامل برابر با ۲/۴۸شده است که بیشتر از ۱/۹۶ است و به معنای تأیید رابطه است. در شکل میزان تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعامل ۰/۶۶ گزارش شده است که نشان‌دهنده تأثیر مستقیم است که از نظر آماری معنی‌دار است.

جدول (۹) آمارهٔ تی

آماره تی	ضریب	سطح معناداری
۴۸ /۲	۵۹/۰	۰۰/۰

خلاصه نتیجه آزمون فرضیه‌ها در جدول شماره (۱۰) نشان داده شده است.

نتایج آزمون فرضیه‌ها

جدول (۱۰) خلاصه نتیجه آزمون فرضیه‌ها

فرضیه	متغیر اثرگذار	متغیر میانجی	متغیر اثرپذیر	ضریب مسیر	عدد معناداری	نتیجه آزمون
اول	شبکه اجتماعی مجازی	-	پدافند غیرعامل	۰/۶۶	۲/۶۳	تأیید
دوم	شبکه اجتماعی مجازی	-	سواد اطلاعاتی	۰/۳۹	۲/۱۷	تأیید
سوم	سواد اطلاعاتی	-	پدافند غیرعامل	۵۹ .۰	۴۸ .۲	تأیید
اصلی	شبکه اجتماعی مجازی	سواد اطلاعاتی	پدافند غیرعامل	۲۳ .۰	-	تأیید

با توجه به جدول شماره ۵ تمام فرضیه‌های تحقیق به دلیل اینکه اعداد معناداری آن‌ها بین ۱/۹۶ و ۱/۹۶- قرار ندارد تأیید می‌شوند. به عبارتی شبکه اجتماعی مجازی دارای اثر مثبت، مستقیم و معناداری بر پدافند غیرعامل برابر با ۰/۶۶ است(فرضیه اول)، همچنین شبکه اجتماعی مجازی نیز بر روی سواد اطلاعاتی دارای اثر مثبت، مستقیم و معناداری برابر با ۰/۳۹ است(فرضیه دوم)، از طرفی خود سواد اطلاعاتی بر روی پدافند غیرعامل دارای اثر مثبت، مستقیم و معناداری برابر با ۰/۵۹ است(فرضیه سوم) است، لذا فرضیه اصلی تحقیق یعنی میانجی بودن سواد اطلاعاتی در رابطه بین شبکه اجتماعی مجازی و پدافند غیرعامل نیز تأیید می‌شود. با تأیید نقش میانجی سواد اطلاعاتی، شبکه اجتماعی مجازی دارای اثر غیرمستقیم، مثبت و معناداری برابر با ۰/۲۳ بر روی پدافند غیرعامل است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادهای کاربردی

در بخش توزیع فراوانی سن (با توجه به اینکه نمونه آماری سربازان آموزشی یک مرکز آموزشی نظامی بود) نتایج حاکی از آن بود که اکثر شرکت‌کنندگان در تحقیق کمتر از ۲۰ سال سن دارند و در بخش توزیع فراوانی تحصیلات نیز نتایج نشان داد که اکثر شرکت‌کنندگان در تحقیق مدرک تحصیلی دیپلم دارند.

فرضیه ۱: استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعاملی یک پادگان آموزشی کارکنان وظیفه تأثیر مستقیم دارد.

نتایج حاصل از این بخش نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر پدافند غیرعامل کارکنان وظیفه تأثیر معنادار دارد و میزان تأثیر آن ۰/۶۶ گزارش شده است که نشان‌دهنده تأثیری مستقیم است.

فرضیه ۲: استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر سواد اطلاعاتی تأثیر مستقیم دارد.

نتایج حاصل از این بخش نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه تأثیر معنادار دارد و میزان تأثیر آن ۰/۳۹ گزارش شده است که نشان‌دهنده تأثیری مستقیم است.

فرضیه ۳: سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه بر پدافند غیرعامل یک پادگان آموزشی تأثیر مستقیم دارد.

نتایج حاصل از این بخش نشان داد که سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه بر پدافند غیرعاملی کارکنان وظیفه تأثیر معنادار دارد و میزان تأثیر آن ۰/۵۹ گزارش شده است که نشان‌دهنده تأثیری مستقیم است.

فرضیه اصلی : استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل یک پادگان آموزشی با توجه به تأثیر میانجی سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه تأثیر دارد.

با توجه به تأیید فرضیه‌های فرعی اشاره‌شده، لذا فرضیه اصلی تحقیق یعنی میانجی بودن سواد اطلاعاتی در رابطه بین شبکه اجتماعی مجازی و پدافند غیرعامل نیز تأیید می‌شود. با تأیید نقش میانجی سواد اطلاعاتی، شبکه اجتماعی مجازی دارای اثر غیرمستقیم، مثبت و معناداری برابر با ۰/۲۳ بر روی پدافند غیرعامل است. هدف اصلی این تحقیق بررسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعاملی یک پادگان آموزشی با توجه به تأثیر میانجی سواد اطلاعاتی کارکنان وظیفه بود. با توجه به مدل ارائه‌شده در فصل اول تحقیق و بررسی فرضیه‌ها نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پدافند غیرعامل دارای اثر مثبت بوده و سواد اطلاعاتی در این بین نقش میانجی دارد.

فلذا حائز اهمیت است که با توجه به نتایج به دست آمده و نظر به اهمیت و جایگاه پدافند غیرعامل در افزایش توان بازدارندگی ملی و تأثیر مثبت شبکه‌های اجتماعی مجازی بر آن به‌منظور بهبود و ارتقای پدافند غیرعامل توجه ویژه‌ی به شبکه‌های اجتماعی مجازی و سواد رسانه‌ای داشت.

شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان بخش جدایی‌ناپذیر زندگی بیشتر کاربران تبدیل شده است که نه‌تنها تأثیر عمیقی بر جنبه‌های اجتماعی کاربران در جوامع مختلف گذاشته است بلکه در زمینه‌های مختلف برای مثال: آموزشی، پزشکی و شغلی دارای کاربردهای فراوانی هستند. (رحیمی و فتاحی، ۱۳۹۸، ص ۲۰۲). لذا می‌توان با توجه به سطح وسیع استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌توان از این فرصت استفاده کرد و در جهت ارتقای سطح پدافند غیرعامل و رفتارهای مرتبط با آن گام‌های مؤثری را برداشت.

قدردانی

از خبرگان توانمندی که در مدت پژوهش، سخاوتمندانه دانش و وقت خود را در اختیار محققان این پژوهش قرار دادند، بسیار سپاسگزاریم.

منابع

- آذری، امین. (۱۳۹۸). کاربرد شبکه‌های مجازی در بهبود اشتراک‌گذاری دانش در نیروهای مسلح. *علوم و فنون نظامی*، ۱۵(۴۸)، ۲۷-۴۰.
- اس. دویل، کریس تینا(۱۳۸۵). *سواد اطلاعاتی*. ترجمه فریده خوش‌تراش پسندیده. کتابداری، آرشیو و نسخه پژوهی: مطالعات ملی کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات. شماره ۶۵.
- اسدی، عباس و ضیایی نجف‌آبادی، مریم. (۱۳۹۴). حق عمومی آموزش سواد رسانه‌ای. *علوم خبری*، سال۴، شماره ۱۵.
- اسمعیل پونکی، الهام؛ اسمعیلی گیوی، محمدرضا؛ فهیم نیا، فاطمه. (۱۳۹۵). سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی و تأثیر آن‌ها بر قابلیت‌های کارآفرینی. *تعامل انسان و اطلاعات*، جلد۲، شماره۴.
- آقاملا، نسرین. و نیرومند، لیلا. (۱۳۹۸). تأثیر مهارت‌های زندگی شهروندان تهرانی بر سواد رسانه‌ای. *راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۸(۲)، ۵-۳۴.
- اکبری تبار، علی‌اکبر. اسکندری پور، ابراهیم. (۱۳۹۲). *رسانه‌های اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی*. تهران: موسسه فرهنگی هنری تقارب و تبادل فرهنگی.
- امامی‌ریزی کبرا. (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، *مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۹(۳): ۲۰۶-۲۱۴.

- انصاری، سراجی. و یوسف زاده. (۱۴۰۱). چیستی، چرایی و چگونگی آموزش سواد رسانه‌ای در دوره‌ی ابتدایی. *فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۱۱(۴)، ۱۲۷-۱۷۴.
- ایمان‌زاده، علی. کریمی، جواد. و فرجپور بناب، فاطمه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش سواد رسانه‌ای بر کاهش اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز. *پژوهش‌های ارتباطی*، ۲۶(۱۰۰)، ۱۷۳-۲۰۷.
- بهادری خسروشاهی، جعفر. و برقی، عیسی. (۱۳۹۶). نقش سواد رسانه‌ای والدین و هویت اجتماعی بر مصرف رسانه‌ای دانش آموزان. *فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین*، ۴(۱۴).
- تافته، گودرز، کلانتری، فتح اله. (۱۳۹۷). نقش و جایگاه پدافند غیرعامل در راهبرد دفاعی جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک*، سال ۱۶، شماره۷۴، زمستان ۱۳۹۷، ۹۹-۱۱۶.
- تقی زاده، عباس. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش سواد رسانه‌ای بر دانش‌آموزان در شهر کرمان. *فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی*، ۲۴(۴): ۱۷۴-۱۵۳.
- جلیلیان، حسین. میجانی، محسن. (۱۳۹۰). *بازاریابی از طریق شبکه‌های اجتماعی*. دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- جمالی، علی. و مدنی، سید مصطفی. (۱۳۹۴). نقش پدافند غیرعامل در بازدارندگی از جنگ، *فصلنامه راهبرد دفاعی*، ۱۳(۵۱).
- حق‌پرست، قیومی. و امیرحسینی. (۱۳۹۶). رابطه سرمایه و سلامت اجتماعی و سواد رسانه‌ای با کاهش آسیب‌های اخلاقی در شبکهٔ اجتماعی اینستاگرام. *فصلنامه علمی مطالعات میان فرهنگی*، ۱۳(۳۵)، ۴۱-۷۰.
- خاکسار ازغندی، عبدالله. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین سواد رسانه‌ای و قربانی سایبری. *فصلنامه پویش در آموزش علوم تربیتی و مشاوره*، ۵(۱۰).
- خانیکی، هادی. کیاء، علی‌اصغر. میر، صمد. (۱۳۹۵). نقش تبلیغات شبکه اجتماعی تلگرام در جلب اعتماد مخاطبان به خرید کالا. *علوم اجتماعی: علوم خبری*، ۱۸: ۱۱-۸۵.
- خبازی، مصطفی. و صباحی گراغانی، یاسر. و ناظری، بهاره. (۱۳۹۷). ارزیابی معیارهای مکان‌گزینی پادگان‌های نظامی بر اساس راهبردهای پدافند غیرعامل در برابر تهدیدات احتمالی آینده (مطالعه موردی: پادگان صفرپنج کرمان).
- خدایاری، سامان و جمشیدی مقدم، محمد. (۱۳۹۷). آسیب‌های اجتماعی فضای سایبر و نیاز به آموزش سواد رسانه‌ای مطالعه موردی؛ *تحلیل محتوای ضمیمه هفتگی کلیک روزنامه جام جم*، دومین همایش بین‌المللی سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی با موضوع خانواده، تهران.
- خلیلی، لیلا. هدایتی خوش مهر، عزیز. رسول‌زاده اقدم، صمد. و شیبانی، بهناز. (۱۳۹۶). رابطه سواد اطلاعاتی و انگیزش یادگیری دانشجویان. *تعامل انسان و اطلاعات*، جلد۴، شماره۲.

- ذهبیون، شهلا. مرادی، فاطمه. توسلی، اسماعیل. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر برند مدارس (مورد مطالعه: رسانه اجتماعی اینستاگرام مدارس ابتدایی شهر اصفهان). پویش در آموزش علوم تربیتی و مشاوره، ۱۴۰۰(۱۴)، ۲۲-۴۲.
- رجبی، مجید. (۱۳۹۲). *سواد رسانه‌ای مدیران و کارکنان روابط عمومی‌های وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی کشور و عوامل مرتبط با آن*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.
- رحمان‌زاده، سید علی. و حقیقی، محمدرضا. (۱۳۹۲). عوامل مؤثر در افزایش اثربخشی شبکه‌های اجتماعی مجازی در سازمان‌های رسانه‌ای (مورد مطالعه: انجمن مدیران و روابط عمومی ایران). *مطالعات رسانه‌ای*، سال ۸، شماره ۲۱.
- رحمانیان، جواد. (۱۳۹۳). اهمیت مکان‌یابی اماکن استقراری نظامی در پدافند غیرعامل (مطالعه موردی پادگان استقراری گروه ۴۷ مهندسی رزمی سلمان نزسا)، National Conference on Defense Science and Engineering in the IRGC، Tehran، https: //civilica. com/doc/999084
- رسولی، محمدرضا. بندگی منفرد، سعیده. (۱۳۹۳). تحلیل محتوای مضامین فرهنگی و اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی (مورد پژوهی: فیس‌بوک و جوانان شهر تهران). *مطالعات فرهنگ-ارتباطات*، سال ۱۵، شماره ۲۷.
- رضاییان، عالیه. و ادریسی، افسانه. (۱۳۹۷). تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر سبک زندگی نسل چهارم. *مطالعات میان فرهنگی*، سال ۱۳، شماره ۳۴.
- زالی، محمدرضا. رضوی، سید مصطفی. و کابلی، الهام (۱۳۹۱). تأثیر شبکه مدیران اجرایی بر عملکرد کسب‌وکارهای نوپا در ایران؛ شواهدی مبتنی بر یافته‌های دیده‌بان جهانی کارآفرینی(GEM). *پژوهشنامه مدیریت اجرایی*، ۴(۸): ۴۱-۶۲.
- زردشتیان، عباسی. و همایون، خانمرادی. (۱۳۹۶). اثر سواد رسانه‌ای بر قابلیت‌های کارآفرینی با نقش میانجی سواد اطلاعاتی در دانشجویان علوم ورزشی. *فصلنامه علمی مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی*، ۵(۲)، ۴۱-۵۴.
- سالمی، آزاده. خانیکی، هادی. صبوری خسروشاهی، حبیب. (۱۴۰۰). استفادهٔ کاربران از رسانه‌های اجتماعی و رابطهٔ آن با سواد رسانه‌ای (در حوزهٔ سلامت شهر تهران). *فصلنامه علمی مطالعات میان‌رشته‌ای ارتباطات و رسانه*، ۴(۱۲)، ۵-۳۶.
- سلطان محمدلو، احسان. (۱۳۹۵). *نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر قصد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده مدیریت و حسابداری، گروه مدیریت دولتی.

- سلیمانی پور، روح‌الله. (۱۳۸۹). شبکه‌های اجتماعی؛ فرصت‌ها و تهدیدها. کتابداری، آرشیو و نسخه پژوهشی: ره‌آورد نور، شماره ۳۱، ۱۴-۱۹.
- شریفی رهنمو، مجید. سراجی، فرهاد. شریفی رهنمو، سعید. (۱۳۹۷). نیازهای سواد رسانه‌ای دانشجویان دوره کارشناسی. *دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*، ۹(۱۸)، ۷۱-۹۳.
- شفیعی نیک‌آبادی، محسن. و صفوی جهرمی، گلایول. (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات بر سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های سراسری ایران. مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۰(۱): ۸۰-۶۳.
- شفیعی، صابر. و جوهری، امیرمحمد. (۱۳۹۹). *تأثیر سواد رسانه‌ای بر میزان آگاهی دانش آموزان*. مجله پژوهش‌های معاصر در علوم و تحقیقات، ۲(۱۱).
- شهسواری، بهروز. و میراسماعیلی، بی‌بی سادات (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر در شبکه اجتماعی فیس‌بوک نسبت به دانشجویان رشته علوم ارتباطات اجتماعی. *مجله مدیریت فرهنگی*، سال هشتم، شماره بیست و یکم.
- علوی پور، سید محسن. عسکری، سید احمد. خسروی، علیرضا. سروی زرگر، محمد. (۱۳۹۹). سیاست‌گذاری سواد رسانه‌ای در ایران: چالش‌ها و ظرفیت‌ها. *مطالعات بین‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ*، ۱۰(۱): ۱۶۵-۱۸۸.
- فرهنگ، سجاد. و آروند، حمید. (۱۴۰۲). تأثیر کاربرد فناوری‌های شبیه‌سازی دیجیتال بر یادگیری شناختی اجتماعی رفتار اخلاقی در سازمان‌های نظامی. *آینده‌پژوهی دفاعی*، ۸(۲۹)، ۱۳۵-۱۶۰.
- قادیان انارمرزی، فاطمه. (۱۳۹۸). نقش سواد رسانه بر سواد سلامت زنان در استفاده از فضای مجازی مطالعه موردی: زنان شهرستان محمودآباد استان مازندران. *فصلنامه علمی تخصصی مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی* ۲(۲).
- کللی خورموجی، راضیه. (۱۳۹۷). میزان و تأثیر استفاده از اپلیکیشن اینستاگرام بر دوستی نوجوانان دختر و پسر مقطع متوسطه شهر بوشهر. *فصلنامه مطالعات رسانه‌های جدید*، ۲(۴): ۸۷-۶۵.
- مباشری، افشین. (۱۳۹۶). *بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و بازاریابی ویروسی بر میزان فروش*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، به راهنمایی علی‌اصغر ماشین چی بشمن
- مرادی، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی در روابط عمومی، *جامعه‌شناسی روابط عمومی*، ۱(۴): ۲۵-۴۴.
- مشدئی، علی. (۱۳۹۰). تحلیل اثرات شبکه‌های اجتماعی بر شناسایی فرصت‌های کارآفرینی. *فصلنامه مدیریت صنعتی*، دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، ۸(۱۵).

- ملکی، فرحناز. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سواد رسانه‌ای بر آسیب‌های سازگاری، روانی و اعتقادی شبکه‌های اجتماعی موبایلی در نوجوانان، *فصلنامه دانش انتظامی اصفهان*، ۷: ۱۱۶-۸۱.
- منتظرقائم، مهدی و حاجی کاظم طهرانی، فاطمه. (۱۳۹۳). سواد رسانه‌ای و شیوه‌های نظارتی مادران بر مصرف تلویزیون‌های ماهواره‌ای نوجوانان. *رسانه*، سال ۲۵، شماره۴.
- مهرابی ده دزی، پژمان. و حجازی، سید ناصر. (۱۳۹۶). تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر کسب‌وکار. *مطالعات مدیریت و کارآفرینی*، دوره سوم، ۱/۲: ۴۸-۶۱.
- نصیری، بهاره و بختیاری، آمنه. (۱۳۹۷). ارتقای سطح سواد رسانه‌ای والدین تهرانی در خصوص استفاده فرزندان از فضای سایبری، *دومین همایش بین‌المللی سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی با موضوع خانواده*، تهران.
- نیسی، آتنا. و بیرمی پور، علی. (۱۳۹۷). اهمیت و ضرورت آموزش سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی: تبیین نقش والدین، *دومین همایش بین‌المللی سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی با موضوع خانواده*، تهران.
- هاشمی، شادیه. (۱۳۹۷). *بررسی تأثیر سواد رسانه‌ای بر آسیب‌های اجتماعی نوجوانان در فضای مجازی*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد، به راهنمایی حسین اکبری.
- یزدان پناه، زین‌العابدین. و بیات کمیتکی، مهناز. (۱۳۹۹). نقش سواد رسانه‌ای در تحقق گفتمان حقوق شهروندی. *فصلنامهٔ مطالعات حقوق عمومی*، ۵۰(۳): ۹۳۷-۹۲۱.
- Belew, S. (2014). *The art of social selling: Finding and engaging customers on Twitter*.
- Bruce, C. S. (1999). Workplace experiences of information literacy. *International Journal of Information Management, 19*(1), 33–47.
- Canini, K. R., Suh, B., & Pirolli, P. L. (2011, October). Finding credible information sources in social networks based on content and social structure. In *Privacy, Security, Risk and Trust (PASSAT) and 2011 IEEE Third International Conference on Social Computing (SocialCom), 2011 IEEE Third International Conference on* (pp. 1–8). IEEE.
- Kong, S. C. (2018). A curriculum framework for implementing information technology in school education to foster information literacy. *Computer & Education, 51*(1), 129–141.
- Greve, A., & Salaff, J. W. (2003). Social networks and entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice, 28*(1), 1–22.
- Grizzle, A., Moore, P., Dezuanni, M., Asthana, S., Wilson, C., Banda, F., & Onumah, C. (2014). *Media and information literacy: Policy and strategy guidelines*. UNESCO.
- Hayter, C. S. (2015). Social networks and the success of university spinoffs: Toward an agenda for regional growth. *Economic Development Quarterly, 29*(1), 3–13.
- Kin, W. H. (2015). *Social media marketing and its influence on international entrepreneurship* (Doctoral dissertation).

- Lantz, A. (1999). *Breaking information barriers through information literacy: A longitudinal and interventional study among small-firm managers* (Linköping Studies in Education and Psychology No. 66). Department of Education and Psychology, Linköping University, SE-581 83 Linköping, Sweden.
- Lim, K., & Cu, B. (2012). The effects of social networks and contractual characteristics on the relationship between venture capitalists and entrepreneurs. *Asia Pacific Journal of Management, 29*(3), 573–596.
- Mackey, T. P., & Jacobson, T. E. (2011). Reframing information literacy as a metaliteracy. *College & Research Libraries, 72*(1), 62–87.
- Nijkamp, P. (2011). Entrepreneurship, development, and the spatial context: Retrospect and prospects. In *Entrepreneurship and Economic Development* (pp. 271–293). Palgrave Macmillan.
- Palmer, C., & Gelfand, J. (2013). Weaving scholarly communication and information literacy: Strategies for incorporating both threads in academic library outreach.
- Soh, P. H. (2003). The role of networking alliances in information acquisition and its implications for new product performance. *Journal of Business Venturing, 18*(6), 727–744.
- Zafar, M. J., Yasin, G., & Ijaz, M. (2012). Social networking as a source for developing entrepreneurial intentions among entrepreneurs: A case of Multan. *Asian Economic and Financial Review, 2*(8), 1072.
- Zhang, J., & Wong, P. K. (2008). Networks vs. market methods in high-tech venture fundraising: The impact of institutional environment. *Entrepreneurship and Regional Development, 20*(5), 409–430.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی